

Slovenski dom

Štev. 233

V Ljubljani, petek 11. oktobra 1940

Leto V

Med Sovjeti in Nemčijo ni nobenih spornih vprašanj

Važna uradna in poluradna pojasnila o stališču Sovjetske zveze do zadnjih nemških akcij. Sovjetske vojne priprave proti Perziji

Moskva, 11. okt. Tass: Objavljeno je bilo naslednje uradno poročilo:

Tuji časopisi, zlasti »Daily Telegraph«, »Morning Post«, agencija United Press ter grški list »Vradini« so večkrat objavili poročila o nekakih pogajanjih med sovjetsko zvezo in Nemčijo, pri katerih naj bi bila sovjetska vlada zahtevala od Nemčije, da ji odstopi ozemlje tistega dela Poljske, ki ga je zasedla Nemčija. Ista poročila pravijo tudi, da so se pogajanja o tej stvari že začela in da še trajajo. Agencija Tass je pooblaščenca izjaviti, da gornje vesti ne odgovarjajo resnici in da so od začetka do konca izmišljene. Označijo se lahko kot izjavljanje.

Berlin, 11. okt. m. Preklje sovjetske agencije Tass glede zahteve odstopitvi nemškega dela Poljske Sovjetski zvezi je naletel v nemških krogih na veliko zanimanje. Ni to prvič, pravijo, da Moskva brez vsakih zavijanj označuje britanski tisk za izvalen. Angleži so pozabili — pravijo v političnih krogih v Berlinu — da je moskovska »Pravda« po sklenitvi zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko zavzela odobravajoče in določno stališče do nje, pač pa še nadaljujejo z razširjanjem najfantastičnejših vesti, ki imajo prozoren namen: zrahljati redne odnose, ki vladajo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. V vsakem primeru je treba zadnji odgovor Sovjetske Rusije na ta sumničena označiti za zelo važen, ker odkriva

stališče Sovjetske Zveze v sedanjem političnem položaju, da za nobeno ceno ne bo služila koristim Anglije, ki ni nikdar izbirala sredstev in tudi ni računala z žrtvami, samo da bi ohranila v svetu položaj, ki ji je zagotovil gospodovanje.

Budimpešta, 11. okt. m. »Magyar Sage« poroča, da so se na iransko-sovjetski meji začele zbirati sovjetske čete. V zvezi s tem list poudarja važnost petrolejskih vrelcev v Perziji in pravi, da bi v primeru spopadov na Bližnjem vzhodu morala posredovati tudi Sovjetska Rusija proti Angliji, odnosno tako, da ne bi ti petrolejski vrelci prišli v druge roke kakor njene.

Naglo prihajanje nemške vojske v Romunijo

Nemške posadke bodo v petrolejskih središčih, ob Donavi in ob morju. Ob sovjetski meji nemške vojske ne bo

Budimpešta, 11. oktobra. o. United Press poroča: Po Donavi navzdol neprestano plovejo nemški parniki in vlačilci z vojaštvom, namenjenim v Romunijo. Povprečno gre skozi Budimpešto na uro pet do šest nemških rečnih vozil.

Bukarešta, 11. oktobra. m. Romunska politična javnost posveča glavno pozornost še vedno pošiljanju nemških inštruktorjev v Romunijo, inštruktorjev, ki bodo vodili romunske vojske v ravnanju z najodobnejšim orožjem. Istočasno pa bodo zastražili vsa petrolejska središča ter pristanišča ob Donavi in Črnem morju. Ta sporazum je Romunija sklenila z Nemčijo ob zadnjem obisku nemškega generala von Tippelskircha, pomočnika glavnega generalnega štaba. V Romunijo je že dospelo precej nemških častnikov z letali. Častniki imajo nalogo ob sodelovanju z romunskimi vojaškimi oblastmi pripraviti vse potrebno za nastanitev nemških inštruktorjev in njihovega pomožnega osebja. Za nemško vojaštvo pripravljajo več vojašnic.

Poveljstvo nemškega inštruktorskega kadra bo imelo sedež v Bukarešti v bivšem poslopu nišča ob Donavi in Črnem morju. Ta sporazum je Romunija sklenila z Nemčijo ob zadnjem obisku nemškega generala von Tippelskircha, pomočnika glavnega generalnega štaba. V Romunijo je že dospelo precej nemških častnikov z letali. Častniki imajo nalogo ob sodelovanju z romunskimi vojaškimi oblastmi pripraviti vse potrebno za nastanitev nemških inštruktorjev in njihovega pomožnega osebja. Za nemško vojaštvo pripravljajo več vojašnic.

Obnovitvena prizadevanja francoske vlade

Zakoni za javna dela, za preskrbo delavstva in za zagotovitev varnosti

Zeneva, 11. oktobra. Francoska vlada je pod predsedstvom Lavalja imela sredi seje. Na njej so obravnavali razne načrte zakonov, ki se nanašajo na gospodarski dvig države in na borbo proti brezposelnosti.

Ti zakonski načrti so:

1. Predlogi za organizacijo dela.
2. Javna dela.
3. Razlastitev veleposesev.
4. Finančne odredbe in obnova prometa.

Italijanska in angleška poročila o vojni v Afriki

Nekje v Italiji, 10. oktobra. Stefani. Uradno poročilo poveljstva italijanske vojske št. 125 se glasi: Sovražnikovo letalstvo je napadlo z bombami Tobruk v Severni Afriki in ubilo tri osebe, osem jih pa ranilo. Povzročena škoda je neznatna. Topništvo italijanske mornarice je zabilo eno sovražnikovo letalo. Naše čete so v Vzhodni Afriki presenetile sovražnikove oddelke v Uradeglu in Kolobataju v Keniji in jih poglale v beg. Neki oddelke naših letal je letel ob Kolobataju južno od Wadziara in bombardiral sovražnikova taborišča v Adu. Sovražnikovo letalstvo je bombardiral Celan-Buno, Dekamere in Guro, ni pa napravilo škode in tudi ne zahtevalo žrtev. Sovražnikova letala napadla tudi Asab in ubila dve osebi, nekaj jih pa ranila, večino same domačine. Kairo, 11. oktobra. o. Angleška letala so z uspehom bombardirala v Afriki italijansko pristanišče Tobruk, kjer se je trenutno nahajalo več italijanskih ladij. Letalci poročajo, da so zažgali dve petrolejski ladiji. Izvršeni so bili tudi napadi na Assab in Ras Kali Bale, kjer so bombardirali letališča in druge vojaške objekte. Vsa letala so se srečno vrnila.

Ameriško letalsko odposlanstvo v Angliji

Washington, 11. oktobra. Reuter. Vojni minister Stimson je izjavil, da je ameriška vlada poslala v Anglijo letalsko odposlanstvo, ki ima nalogo, da prouči organizacijo protiletalske obrambe. To odposlanstvo bo ostalo v Angliji več tednov. Stimson je še izjavil, da bodo na Havajske otoke poslali še en polk protiletalskega topništva in tako okrepijo obrambo tega otočja. Vojni minister je še dodal, da se bo pospešilo izdelovanje letal.

Ameriške vojne priprave

Washington, 11. oktobra. o. Snoči sta bila odposlana ameriška zastopnika pri ameriškem poslanstvu v Rimu in Berlinu na posvetovanje v Washington. Roosevelt je imel daljši posvet z zunanjim ministrom Hullom in Wellesom glede mednarodnega položaja.

Ameriška vlada je sklenila, da prepove izvoz bakra na Japonsko, kakor je to včeraj storila Kanada. Sklenjeno je bilo tudi, da bo Amerika poslala svojo vojno mornarico takoj, ko bodo končane devetdnevne vaje v Tihem morju, na Havajsko otočje.

Med drugim bo uredila obrambo na obali Tihega morja v isti meri, kakor na Atlantiku.

Vse te odredbe so v zvezi z zakonom za varnost. Zlasti se vlada trudi, da bi zagotovila letno podporo ali pokojnino starim bolnim delavcem. V ta okvir spada tudi zakon o ženskem delu. V javna dela so všteti tudi načrti za obnovu mest, ki so bila porušena, javna dela v okolici Pariza pa spadajo pod drugo točko. Ministrski svet je sklenil, da se podaljšajo najvažnejše odločbe zakona z dne 17. julija, ki se nanašajo na napredovanje uradnikov. Vlada je ukrenila tudi potrebne korake za dovoz potrebnih v Francijo.

Francoska vlada z veliko odločnostjo nadaljuje preganjanje tistih, ki hočejo ovirati obnovo Francije in ki zavlačujejo izvajanje odredb, nujnih za ohranitev miru. V zvezi s tem so organi javne varnosti opravili številne hišne preiskave po petnajst občinah in sicer zlasti pri članih bivše komunistične stranke. Policija je pri tem našla mnogo važnih listin. Zapli so 27 oseb, ki so jih internirali v taboriščih v Monsu v južni Franciji.

Manjšinski spori med Romunijo in Madžarsko

Romunska vlada se je obrnila za pomoč na Nemčijo in Italijo

Bukarešta, 11. oktobra. m. Podpredsednik romunske vlade Horia Sima je imel v Brašovu govor, v katerem se je dotaknil tudi romunsko-madžarskih odnosov. Dejal je med drugim, da Madžari ne izpolnjujejo svojih obveznosti do romunske manjšine. Navedel je več primerov, ki podpirajo to njegov trditev. Zatem je dejal, da Romuni izpolnjujejo vse obveznosti iz dunajske razsodbe in da madžarska manjšina uživa v Romuniji vse pravice. Končno je izrazil upanje, da bo 1.400.000 Romunov na Madžarskem uživalo iste pravice in da to število prebivalstva zasluži, da se z njim po človeško ravna. Svoj govor je Horia Sima končal z ugotovitvijo, da romunske obla-

Predsednik japonske vlade na Kitajskem ubit

Sanghaj, 11. okt. o. Včeraj je bil v svojem stanovanju v Nankingu ubit predsednik od Japoncev postavljene kitajske vlade Vangčincev. Japonske oblasti so ukrenile vse potrebno za izvedbo preiskave in aretirale večje število Kitajcev. Domnevajo, da je Vangčincev, od Japoncev postavljenega tekmeča maršala Čang-kajšeka, ubil njegov osebni strežnik, ki je pripadal skrivni kitajski nacionalistični organizaciji.

sti ne bodo odgovarjale na izzivanja, toda pripomniti je treba, da ima vsako potrpljenje tudi svoj konec. Romunija nikogar ne opominja, toda sodi, da ima 1.400.000 Romunov tudi pravico do življenja.

Bukarešta, 11. oktobra. m. T. P. poroča: Zunanji minister Valer Pop je odpotoval v Berlin, kjer bo imel razgovore o zadnjih dogodkih, ki so se pripetili v madžarskem Erdelju, in o preiskavi, ki jo je romunska vlada uvedla. Istočasno pa je bivši zunanji romunski minister Manolescu odpotoval v Rim, da bo o isti zadevi razpravljal z italijansko vlado.

Letalska vojna med Nemci in Angleži

Katoliška stolnica sv. Pavla v Londonu zadeta. Napadi na nemške industrijske kraje

Berlin, 11. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Včeraj od jutra do mraka so neprestano letali lahki in težki bojni oddelki nad britansko prestolnico, da so izvrševali masševne napade. Prizadejana je velika škoda v dokih ob Temzi. Manjša škoda je prizadejana z eksplozijami bomb na železniških napravah in železniških progah v sredi Londona. Med nočnimi poleti so opazili mnogo hudih požarov. Nekatera bojna letala so napadla v Južni Angliji pristaniške naprave, železniške proge in tovarne zas trelivo. Vrgla so mnogo bomb najtežjega kalibra z velikim uspehom. Nemški bojni oddelki so bombardirali več letališč v Južni in Srednji Angliji. Na letališčih se je posrečilo z bombami razdejati hangarje, vojašnice in uničiti več letal na tleh. V Cardiffski luki so bombe zadele neko sovražnikovo trgovsko ladjo s 4.000 tonami. Neka nemška podmornica je potopila dve oboježni sovražnikovi ladji s 7.000 tonami. Bombe

britanskih letal na nočnih poletih nad Zahod. Nemčijo in zasedenimi pokrajinami so porušile nekaj hiš, poslopje neke kmetije je pa ogenj popolnoma uničil. Pogrešamo štiri nemška letala.

London, 11. okt. o. Posamezna nemška letala so nočjo vso noč izvajala napade na London in okolice. Eksplozivne in zažigalne bombe so porušile več trgovskih hiš in zanetile požare. Poročila o smrtih žrtvah do sedaj še niso dospela. Nemška letala so napadla tudi Južnovzhodno in Severovzhodno Anglijo ter pokrajino Wales. Podrobnostih poročil o teh napadih še ni.

V Londonu je padla neka bomba skozi streho v cerkev sv. Pavla, kjer je razdejala glavni oltar. Križ, na katerem je bil pribit Kristus, je popolnoma uničen, Kristus pa je ostal nepoškodovan.

London, 11. oktobra. o. Letalsko ministrstvo sporoča še naslednje podrobnosti bombardiranja nemškega ozemlja v prednočni noči:

Vesti 11. oktobra

Vrhovni poveljnik angleških oporišč na Malti je odstopil. Kralj je njegov odstop sprejel. Ta dogodek je v zvezi z večjimi spremembami pri vodstvu angleškega letalstva in obrežne obrambe, izvedenimi zadnje čase.

Novi red na Vzhodu pod vodstvom Japonske pomeni samo zasedbo Kitajske, je izjavil maršal Čang-kajšek ameriškim častnikom.

Japonska odkritosrčno želi čimprej narediti mir na Kitajskem, ker si nihče ne želi miru s Kitajci bolj, kakor Japonci, je izjavil japonski zunanji minister, ki je dejal še, da nova zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko ni naprjena proti Združenim državam, ampak da je to zveza miru.

Indijska vlada je sklenila, da ne bo z Japonsko podaljšala pogodbe o izvozu indijskega bombaža. S tem bo hudo prizadeta japonska tkalna industrija.

Maršal de Bono, posebni italijanski odposlanec, bo danes generalu Francu v Madridu slovesno izročil najvišje italijansko odklikovanje, red sv. Anunciata. Maršal bo odprl tudi špansko-italijansko trgovsko zbornico ter obiskal več slovitih krajev iz državljanske vojne.

Do političnih sporov med Francozi je prišlo tudi na slovitih Hudčevih otokih. Prebivalstvo otokov in kaznjenci so za generala de Gaulleja, uprava pa za vlado v Vichyju, so povedali štirje jetniki, ki se jim je posrečilo pobegniti z otokov.

18. oktobra se bodo v Berlinu začela gospodarska pogajanja med Nemčijo in Romunijo. Veliko podzemeljsko skladišče bencina je bilo uničeno na Cipru, toda angleške oblasti niso atentatorje mogle dobiti, poročajo italijanski listi.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo 4. novembra pred volitvami imel velik programski govor ameriškemu ljudstvu.

Japonski zunanji minister Maeoka ter angleški poslanik v Tokiu sta včeraj imela dolg posvet glede angleškega sklepa, da se bo s 15. oktobrom odprla pot na Kitajsko čez Birma.

Predsednik italijanske vlade Mussolini se je včeraj

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško poročilo:

10 angleških letal sestreljenih,
4 nemška poročena.

Današnje angleško poročilo:

4 nemška letala zbita,
4 angleška letala izgubljena,
1 pilot rešen.

raju udeležil velike parade mladih fašistov, ki jih je 24.000 prikorakalo od Genove do Padove. Slovesnosti so se udeležili tudi zastopniki nemških, bolgarskih, madžarskih in romunskih državnih mladinskih organizacij.

Zastopniki kmetijskih organizacij iz Danske, Finske, Švedske in Norveške so dospeli v Koppenhagen in bodo imeli daljše posvete o skupni ureditvi poljedelstva.

68 odstotkov vsega bolgarskega izvoza gre v Nemčijo. Torej predstavlja Nemčija za gospodarstvo trg, ki bi ji ga ne mogla nadomestiti nobena država. Zaradi tega je treba zveze med obema državama še ojačiti.

Velika francoska podmornica »Ajax« se je potopila. Francosko mornariško poveljstvo domneva, da so jo potopili Angleži.

Italijanske izgube na bojiščih v Afriki so po uradnem poročilu vrhovnega poveljstva v septembru znašale 136 mrtvih, pogrešanih 13, ranjenih pa 380 častnikov in vojakov. K temu je treba prišteti še 209 mrtvih ter 207 ranjenih med zamorskimi vojniki. Letalske izgube znašajo 27 mrtvih, 61 ranjenih, 77 pa pogrešanih.

V Afriki dozorevajo veliki vojni dogodki in se je tam položaj za Anglijo poslabšal, piše glasilo rdeče vojske »Krasnaja Zvezda«, kakor pravi neko poročilo DNB.

Angleški napad na Dakar je bil zveden tudi zaradi tega, ker je tam spravljen velik del francoskega državnega zlata, iz katerega je francoska vlada plačevala Nemčiji obveznosti, prevzete ob premirju, poroča francoski tednik »Gringoire«.

Kitajski poslanik v Londonu Kuotaiti je izjavil, da je Japonska izrpana finančno in tudi gospodarsko, da sama težko napreduje na kitajskem ozemlju, in da je nemogoče, da bi mogla v katerem koli primeru pomagati Nemčiji in Italiji.

Sto bombnikov, ki so bili narejeni v Ameriki za Švedsko, bo odposlanih v Anglijo.

V Ameriki so začele tovarne letal z nepretrganim delom in bodo lahko izgotovile 2 in pol krat več letal na mesec, kakor »aj. Polovico od teh jih bodo poslali v »aj. Polovico

Jan Masaryk, zunanji minister »aj. Polovico« vlade v Angliji, se je vrnil iz Amerike v London in pravi, da je v Ameriki 1.500.000 Čehov, ki so pripravljeni boriti se proti Nemčiji.

V Parizu je včeraj umrl slovit francoski dirigent Rene Bathon, ki je gostoval tudi že v Ljubljani.

Angleški bombniki so povzročili dva velika požara v Kruppovih tovarnah v Essenu, kamor so zmetali več ton hudo eksplozivnih in zažigalnih bomb. Bombniki so metali bombe tudi na tovarne aluminija v Grevenbruku, severno od Kölna in na tovarno elektrod za nemško letalsko industrijo.

Vreme nad Nemčijo je bilo za čas napada posebno slabo in so se morala letala boriti s posebno mrazom in viharom vremenom. Napad na Kruppove tovarne je trajal skoraj dve uri. Požare, ki so bili povzročeni od zažigalnih bomb, so se naglo razširjali nad tovarno.

Druga skupina bombnikov je napadla tovarne v Kölnu, Koblenzu, Weselu in Grünbergu, kjer so povzročili znatno varno škodo.

Nad 2000 vpisov na ljubljanski univerzi

Ljubljana, 11. oktobra.

Po določilih univerzitetnega zakona je trajalo redno vpisovanje na ljubljansko univerzo od 25. septembra do včeraj 10. oktobra. Na val akademskih mladine je bil letos velik, posebno se je pomnožilo število slušateljev na medicinski fakulteti, ki bo v letošnjem zimskem semestru štela 306 slušateljev, ko je bilo v letošnjem poletnem semestru samo 179 medicincev. V I. semestru medicinske fakultete je bilo vpisanih 120 slušateljev. Od danes naprej teče do 20. novembra t. l. rok za naknadno vpisovanje.

V poletnem semestru je bilo na univerzi vpisanih 1914 slušateljev in slušateljic na vseh petih fakultetah. Do včeraj, ko je bilo redno vpisovanje

končano, je univerzitetna kvestura vpisala že 2075 slušateljev in slušateljic.

Kakor nam zatrjujejo, bo pri naknadnem vpisovanju vpisanih še najmanj 300 slušateljev, tako da bo celotno število doseglo okoli 2400 slušateljev in slušateljic. Tako je od obstoja naše univerze l. 1920 letos doseženo najvišje število. Od inozemcev je vpisanih večje število Bolgarov, drugih ni. Poljski židje, ki so pred leti obiskovali našo univerzo, se letos niso vpisali. Od Judov — naših državljanov — sta vpisana na naši univerzi dva.

Kvestura ima obilo posla z vpisovanjem, velikanski naval inškriventov je bil posebno prve dneve tega meseca, kajti mnogi akademiki so morali čakati na I., da so prejeli njih starši mesečne plače.

Ljubljana od včeraj do danes

Prav poletno gorko je bilo včerajšnje pozno popoldne, in tudi dopoldne je bilo lepo, čeprav je bilo precej vetrovno. Zvečer se je veter polegel in nastala je prijetna jesenska noč. Čeprav je predsončnim luna obetala vremensko spremembo, ker je imela »sije«, se tudi snoči, ko je minulo štiri in dvajset ur, ni zoblachilo, marveč se je nebo celo do kraja zjasnilo. Niti oblaka ni bilo, čisto je svetila luna, prav redke so bile zvezde. Tako lepe noči kakor je bila snočnja, že lep čas nismo imeli. Proti jutru je pritisnila gosta, mlečnobela megla, ki se je proti jutru nekoliko razredčila in postala rožnata, ko je oddaleč vanjo posijalo zgodnje sonce. Pa se je nebo na vzhodu spet stemnilo, megla je postala plavkasta, pozneje pa zamolklo siva. Znova se je zgostila. Sedma ura pa je dala naslutiti, da bo današnji dan spet lep, nemara še lepši kakor je bil včerajšnji.

Davi je bilo že tudi tako hladno, da so ljudje, ki z doma niso vzeli površnikov ali zimskih sukenj — prav nič tudi te niso bile odveč — kar pošteno zmrzovali, ko so hoteli v službo. Dopoldne se bo mogla najbrž že zgodaj dvignila, tako da bo popoldne verjetno kar gorko. Lepega, gorkega dne smo zdaj prav vsi veseli, saj se bomo tako že kmalu znašli v zimskih mrazovih, ko sonce ne bo imelo več moči, in ko se zunaj na ulicah ne bo kazalo zamujati, temveč bomo hoteli domov, v zakurjene sobe. Ta čas ni več daleč.

Nekaj podatkov z OUZD-a

Okrožni urad za zavarovanje delavcev izdaja svoje mesečne statistične pregledne naknadno, ker je treba zbrati natančne podatke. Zdjaj so izšli podatki za mesec avgust. Iz teh podatkov posnemamo naslednje:

Število zavarovancev OUZD-a je znašalo v letošnjem avgustu povprečno 110.316 oseb. Letni prirast, ki je bil v prvi polovici letošnjega leta +7000 zavarovancev, je v avgustu nazadaval na +1915 zavarovancev. Nekaj podrobnih podatkov za posamezne mesece: v aprilu je znašalo število zavarovancev 105.639, letni diferencial je bil +6864, v maju zavarovancev 107.594, diferencial +5834, v juniju 108.228, diferencial +2222, v avgustu pa 110.316, diferencial +1915.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, ki približno odgovarja dnevni zaslužku povprečnega delavca, je napredovala za +4.19 din ali 16.69%. Razvoj povprečne dnevne zavarovane mezde v zadnjih petih mesecih nam nazorneje kaže tale primerjava: povprečna dnevna zavarovana mezda v aprilu 26.89 din, letni diferencial +1.22 ali 4.75%, v maju povprečna zavarovana mezda 27.27 din, letni diferencial +1.41 ali 5.67%, v juniju povprečna dnevna zavarovana mezda 27.92 din, letni diferencial +3.23 ali 13.09%, v juliju povprečna dnevna zavarovana mezda 28.63 din, letni diferencial +3.71 ali 14.89%, v avgustu pa povpreč. dnevna zavarovana mezda 29.30 din, letni diferencial pa 4.19 ali 16.69%.

Ker se je dvignilo število zavarovancev in njihov povprečni zaslužek, se je dvignila tudi celokupna dnevna zavarovana mezda na 3 milijone 232.198.80 din, kar pomeni, da se je dvignila za več kakor za pol milijona dinarjev.

Povprečni stalež bolnikov se je znižal za —329 oseb ali za —0.35%. To pa vsekakor dokazuje, da so se zdravstvene razmere zavarovancev pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev znatno izboljšale.

Čeprav znaša celokupni letni prirast zavarovane delavske le +1915 oseb, so nekatere industrijske panoge izkazale prav visok konjunktorni prirast v pogledu zaposlenosti, kakor n. pr.: gradnja železnic, cest in vodnih zgradb +6477 delavcev, javni promet +1258 delavcev, hišna služnina +743 delavcev, gradnja nad zemljo +505 delavcev itd. Večji letni padci zaposlenosti so bili pa izkazani zlasti pri: tekstilni industriji —1600 delavcev, industriji kamenja in zemlje —1081 delavcev, gozdno-zagarski industriji —1048 delavcev, v gostilnah, kavarnah, krčmah itd. (tujski promet) —715

delavcev, pri predelovanju lesa (mizarstvo itd.) —704 delavcev itd.

V sezonskem pogledu je pa celokupno članstvo OUZD-a napredovalo za +1142 zavarovancev. Posebnega, omembe vrednega sezonskega napredka ni, razen gradbene in gozdno-zagarske industrije (+268, oziroma +237 delavcev), izkazala nobena druga industrija. Isto velja tudi za sezonski padec, ki je nekoliko vidnejši le pri tekstilni in oblacični industriji (—233, oziroma —185 delavcev). Itd.

Resnica končno le pride na dan

Poročali smo že, kako je trgovka na Šent-peterski cesti, Marija Majcen, 2. oktobra zvečer doživela v Kobariški ulici roparski napad, in kako so enega od napadalcev prijeli. Prijeti Feliks Mir pa se je sprva branil priznati, da bi bil on napadalec. Dejal je, da je le pomagal z drugimi vred pobeglega roparja zasledovati. Zdjaj pa je resnica prišla na dan. Prijeli so Mirovega tovariša in še njunega »pomočnika«. Zdjaj je prišel Mir v škripce ter je povedal, kako je bilo.

Neki Stanko P. je bil pri trgovki že dve leti v službi. Tam je letos ukradel za 20.000 din papirja v balah. V avgustu je bil odpuščen iz službe, pa je še dvakrat vplomil v skladišče ter od tam odnesel pet bal papirja. S tem Stankom P. se je seznanil Mir Feliks. Dalj časa sta se že pogovarjala, kako bi oropala trgovko. Dobrih štirinajst dni sta prežala na ugodno priliko, pa je vselej prišlo kaj vmes. Stanko se je zbal ter je odšel celo nekam ven iz mesta v službo. Feliks Mir pa je prod Delavskim domom poiskal 25 letnega mizarkega pomočnika Jožeta N. Zmenila sta se, kako bosta izvedla načrt. Pomagala jima je tudi Mirova žena, ki je oprezovala okrog trgovine, nato pa jima je prišla — bilo je to na 2. oktobra zvečer na Trg kralja Petra povedat, da gre trgovka z možem proti domu. Vsi trije so nato krenili za onima dvema. Sli so po Dunajski cesti, na kraju pa sta možaka prehitela po neki stranski ulici trgovko ter jo napadla, ko se jima je zadržala priložnost najlepše in nevarnosti najmanjša. Zmenila sta se bila tako, da bo Mir izrgal trgovki torbico, Jože pa naj bi izpodnesel njenežna moža ter ga vrgel ob tla. Morda bi se jima bil ta preprosti načrt tudi obnesel, toda v kritičnem trenutku, ko bi bil moral spodnesti trgovkinega moža, se je Jože kar na lepem ustrašil ali zmedel ali kaj, pa je stal in mirno gledal ob strani, kaj bo. Potem seveda tudi Mir ni mogel nič opraviti, ker se je v zadevo vmešal trgovkin mož. Brez torbice je moral zbežati, pa so ga prijeli. Zdjaj bodo napadalci dobili pred sodiščem primerno kazen.

Banova odredba o omejitvi prodaje živil in življenjskih potrebščin Vsakomur toliko, kolikor redno potrebuje!

Vsem okrajnim načelstvom in mestnim poglavarstvom, upravi policije v Ljubljani, predstojništvom policije v Mariboru, Celju in Kranju ter mestnemu kapitanatu v Ptujju Da bi se kupovanje življenjskih potrebščin spravilo v reden obseg in da se ne bi nekateri na škodo splošnosti zalagali čez svojo redno potrošnjo ter s tem odtegovali blago potreba splošne porabe

odrejam:

1. Producenti in trgovci morejo svojim strankam omejiti prodajo blaga v količinah, kot to odgovarja njihovim dosedanjim potrebam, ki so jo krili pri dotičnem producentu ali trgovcu.

2. Konsumentom, ki niso stalni odjemalci dotičnega producenta ali trgovca, se prodaja blaga tudi omeji in sicer primerno količinam, s katerimi razpolaga producent ali trgovec, upoštevaje pri tem dobo, v kateri bo mogel nabaviti novo blago.

Van Vyke Mason

Pajk z Zlate ceste

»To sam vem,« je odgovoril Bunton. »In prav ta negotovost me žene v besnost. Vedno se dogajajo stvari, ki so lahko nevarne, toda kadar jih natančno pogledamo, so samo slučajnosti in zaradi tega niso nič manj nevarne. Ta negotovost me bo prav gotovo pripeljala še do blaznosti.«

Skočil je s svojega mesta, prekoračil eobo in se napotil k majhni mizici, ki je stala v nekem kotu. Na tej mizici je stala eteklenica whiskeyja. Nalil si je čašico in jo takoj izpil. Njegov glas je postal samozavestnejši.

»Zakaj me ti podleži, ki me hočejo uničiti, ne napadejo odkrito?« Njegove ustnice so zadržale. »Toda ti lopovi so prebrisani in sicer tako prebrisani, da mi je za varnost potreben naprenejši detektiv. Zdenjinih imam. Pravico imam, da me zaščitiš!«

Žepa svoj veliki avtomatski revolver in ga začel čistiti. Poleg njegovega stola je bila etekleničica olja in zamazana čunja. »To je zelo čudna hiša,« je pomislil Catleen. »Povsod sama mrznja in samo nezaupanje.«

»Brez dvoma, da Vas kar najbolj varno zaščiti, g. Bunton,« ga je prepričeval inspektor Catleen, ker je videl njegovo vznemirjenje.

»Hvala vam, inspektor,« mu je rekel Bunton. »Veste, moji živci so že čisto na koncu. Najti moram zdravilo proti temu — — — večnemu strahu. Bil sem...«

Se preden je Bunton končal stavek, je odjeknil strel. Mimo Catleena — — — glave se zaživžala krogla. Skočil je. Roger Bunton je od strahu prebledel.

»Prosim Vas, oprostite mi!« se je elišil glas sluga, čigar zagorelo lice je pokazalo znake velikega prestrašenja.

Kapetan Catleen je bil samo hladno pogledal.

»Vi ste zelo nedoedni,« mu je odgovoril. V tem trenutku ga je obšel nekak-

šen neprijeten občutek. Krogla, ki je šla mimo njegovega levega ušesa, ga bi ekoraj zadela. Kelly se je bojazljivo približeval.

»Zelo mi je žal,« se je ponovno opravičeval. »Prav ko sem čistil svoj revolver, se je sprožil.«

»Ti si navaden lenuh!« Bunton je tolkel s svojimi pestmi po mizi. Od jeze mu je postal obraz popolnoma rdeč. »Najbolje bi bilo, da bi te prijel in te vrgel skozi vrata.«

V tem hipu so se odprla vrata na levi strani. Catleen, ki je to prvi zapazil, se je hitro obrnil. Pri vratih je videl človeka, ki se je začel približevati.

»Kaj se je zgodilo? Se Vam je kaj pripetilo, g. Bunton?«

»Gospodu Buntonu se ni nič pripetilo,« mu je odgovoril Catleen. »Kdo pa ste Vi?«

Catleen je pogledal tega človeka, ki je moral imeti kakih pet in trideset let. Bil je visok, suh, nosil je belo srjako, bele hlače in bele gumijaste čevlje.

»To je Greaber, moj drugi bolničar,« ga je predstavil Bunton. »Greaber, vse je v redu. Kellyjev revolver se je slučajno sprožil.«

Catleen je opazoval koščeni obraz tega bolničarja. Njegove poteze so bile inteligentnejše kot pri navadnih predstavnikih njegovega stanu. Kakšne misli so se skrivale za strogim pogledom njegovih

Drobne novice iz Celja

Nastavnik meščanske šole Grašer Josip je odlikovan z redom sv. Save 5. stopnje. Čestitamo!

V zasilni cerkvi v Smartnem ob Paki je neka znana tatica, katero so orožniki že prijeli, ukradla izpred oltarja leseno puščico z denarjem. Tatico so izročili sodišču.

V mezdno gibanje so stopili poleg čevljarjev v Celju sedaj še krojači, ki prav tako zahtevajo povišanje plač in sklenitev nove kolektivne pogodbe. Krojači bodo imeli uradno poravnavo v ponedeljek, čevljarji pa v torek, obakrat ob 4 popoldne na mestnem poglavarstvu. Poravnavi vodi nadkomisar Koren.

V tovarni Juteks v Žalcu je nezavaran čolnik predilnega stroja uničil levo oko nekemu delavcu, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnišnico.

S tovarnega avtomobila je skočil v Celju 19letni Marolt Stanko in si zlomil levo nogo v členku.

Za jabolka je v Celju vedno večje povpraševanje. Sadna letina v celjskem okraju ni bila namreč nič kaj posebno bogata in kmetje zato jabolka, če jih le imajo, prav dobro prodajo. Dobra zimska sortirana jabolka že veljajo 5 din kg. Precej jabolk imajo letos na Frankolovem pri Celju, v Savinjski dolini pa v Smartnem ob Paki in v Mozirju. Zanimivo je, da prihajajo razni trgovci po sadje kar s tovarnimi avtomobili in sami kupujejo sadje.

V tovarni v Šošanju je padla in si zlomila levo ključnico 55 letna delavka Merc Ana.

Dva važna sejma. V soboto, 12. oktobra bo na Teharjih živinski in kramarski sejem, dne 21. oktobra pa znani Uršulin sejem — kramarski in živinski — v Celju.

Propagandni lahkoletski miting za seniorje in juniorje priredil v nedeljo ob 9 dopoldne na Glaziji SK Celje

Tragika slepe starke

Maribor, 10. oktobra.

V vasi Močna pri Sv. Marjetu ob Pesnici se je pripetil tragičen dogodek, ki je našel v vsej okolici svoj odmev. Posestnik Avgust Dorn je prišel na orožniško postajo v Sv. Marjeto ter je prijavil, da je pred nekaj dnevi izginila od doma njegova 65 let stara mati Rozalija, ki je bila popolnoma slepa. Oslepela je bila pred mesecem dni od same žalosti. Meseca maja je znorela njena hčerka, ki jo je mati zelo ljubila. Umobolno siroto so morali oddati v umobolnico ter ni nobenega upanja, da bi kmalu ozdravela. Mati si je usodo svoje nesrečne hčerke gnala tako k srcu in je toliko prekokala, da je izgubila vid. Zadnje čase pa je vedno govorila, da bo izvršila samomor ter so ji domači že nekajkrat jedva preprečili, da ni skočila v vodo. Zato so zelo pazili nanjo in če je šla na podstrešje ali kam drugam iz hiše, jo je vedno kdo spremljal. Te dni pa je bila na videz čisto mirna in se je zdelo, da se je zdala v svojo usodo, tako da so se domači oddahnilo ter so upali, da so jo misli na samomor že zapustile. Niso več tako skrbno pazili nanjo, kar je potem hitro izrabila ter je naenkrat izginila. Iskali so jo povsod doma in okoli hiše, pa nikjer ni bilo sledu. Mislili so, da je izvršila svojo grožnjo ter se vrgla v Pesnico, ki je bila zadnje čase posebno narasla in razlita po dolini. Sedaj pa je skrivnost njene smrti odkril domači pastir. Ko je imel opravka na svislih nad svinjakom, mu je udaril v nos hud smrad. Šel je pogledat ter je našel staro gospodinjno na tramu obešeno. Visela je tam že več dni ter je začelo truplo razpadati. Domači so ugotovili, da je starka že več časa pripravljala svojo smrt ter vse te priprave znala skrbno prikriti, da jih nihče ni opazil.

3. Ta omejitev se nanaša na vse predmete, ki spadajo ali bodo spadali pod kontrolo cen po uredbi o kontroli cen.

4. Trgovci ne smejo razširjati med kupovalci vesti, da bo gotovega blaga sploh zmanjkalo, ali da se bo podražilo, in jih s tem navajati na čezmerne nakupe.

Naslov naj nemudoma objavi to naredbo v svojem območju ter naj o svojih opažanjih v kratkem poroča.

Ban: dr. Natlačen.

Slovenski kolesarji v Belgradu

Belgrad, 11. okt. m. Jutri se bodo začele kolesarske dirke po severni Srbiji, za katere so prijavi svojo udeležbo tudi slovenski kolesarji. Iz Slovenije se jih bo udeležilo 15. Slovenski kolesarji so davi pod vodstvom podpredsednika kolesarske zveze g. Otrina prispeli v Belgrad.

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

»Volga, Volga...« (Kino Matica.) Filmska opereta — po navadi oslarija — je posebna vrsta filma, o kateri je bilo pod našim naslovom napisanih mnogo načelnih in neprizanesljivih besed, izvirajočih iz volje za posledno pobijanje filmskega poneumljanja. Za nemškimi, ameriški, francoski in češki operetni neumnosti smo nazadnje dobili še boljše »Pastirjem Kostjoc in zdaj z »Volgo, Volgo«. Boljševiška filmska opereta ima za nekaterne posebno privlačnost, zrel gledalec pa je navzlic umetno ustvarjenemu »duhu časa« lahko gleda nepristransko in pravično.

»Volga, Volga« je po prazni vsebini opereta, po domiselni, dobri in pretirano dognani oblikovni obdelavi groteska, po nekaterih preračunanih momentih in vzpodbudno-simboličnem, za lase privlečenem pridigarskem koncu pa tisto, kar so vsi boljševiški filmi: propaganda. O vsebini ne velja govoriti: če ima kak resnejše namene, naj bi nas prepričala, da je življenje malih ruskih ljudi: bradatih, smrdljivih mužikov, Dunja in komosoleev pač opereta, polna veselih norčij in petja. Tega nismo marali verjeti drugim delom, zato tudi temu ne. Kot groteska, ki naj bi tu pa tam bila satira na prekulturne komisarje in podobno, je stvar duhovita; predstavlja izbor najduhovitejših ameriškanskih in domačih situacijskih domislekov, norčij in zbadanj na vse strani. Vse skupaj teče po večini v naglem tempu in ob dobri glasbeni spremljavi, ki je največja odlika filma. Igranje je dovršeno, dasi za opereto ponekod brez smisla prepatetično in poudarjeno. Nekaj lepih plesnih kosov in pesmi bo deležno za boljševiški film nevredne usode: zlata buržujska mladina jih bo brundala po bleščečih parketih v letošnji plesni sezoni... Fotografija je dobra in domiselna; splošna napaka sovjetskih filmov pa je, da se v igralskem in zvoknem delu preveč zadržujejo po gledališču, kar utruja in odbija pri vsej invencioznosti in barvitosti.

Nekaj nehotene duhovite simbolike zase bo dobil tudi nepristranski igralec: v prizoru, ko je ruski kolektiv tako duhovito nadomeščen z jato vreščočih gosp in tedaj, ko sliši kapitanov izrek »Barka je sicer lepa, a dotakniti se je ne smeš« — kar je posebej aktualno zlasti danes, kakor vidimo.

Kakšnemu namenu pa služijo vsi, navidez še tako nedolžni sovjetski filmi, čutimo tedaj, ko se pokaze kip Kremlijevega Pepeta, pa začne spretno porazmešči študenti kominterne divje ploskati — dasi je ta domiselek v filmu najbolj mrtvaški!

Spet je pel nož

St. Jurij pri Grosuplju, 10. okt.

Zaradi važnega krizišča in naraščajočega prometa menjava naša romantična okolica iz dneva v dan svoje lice. Pravijo, da so priče od Grosuplja pa do Velikih Lipljev rasti hišice kakor »gobe po dežju«. K razvoju pa pripomore mnogo grosupljska tovarna, ki zaposluje ravno v zadnjem času prav mnogo zlasti domačih delavcev, ki si grade še dokaj udobna domovašišča.

Zalostno pa je opaziti v zadnjih štirih letih dejstvo, da skoro ni nedelje, kjer ne bi zapel v gostilni nož, še žalostnejše pa je, da se v teh kritičnih in resnih časih taki dogodki še prav posebno stopnjujejo, da se »junaki noža« izkažejo s svojim junaštvom in prav pošteno obdelajo svojega »vinskega brata«.

Tako je bila v nedeljo 6. t. m. prirejena v Velikih Lipljih nekaka plesna veselica. Seveda so takšne prilike najlepši povod za sprostitve najrazličnejših ljubezenskih mrženj, pri katerih zapojejo svojo pesem kol in nož. Ko so Lipljenci najtrdneje spali, jih je prebudilo grozno vpitje in preklinjanje. Po vasi se je raznesla vest, da leži pri gostilni nekdo na pol mrtve v mlaki krvi. Bil je to res li-varski pomočnik I. L., ki so ga fantje obdelali z noži in nato vlekli iz gostilne. Z veselice vračajoče se družbe pa so napravile po vsej vasi velik nered in nemir; razgrajale so ter pobijale šipe po oknih, streljale skozi okna s samokresi in vznemirjale speče vaščane, ki se morejo po trdem tedenskem delu le v nedeljo kaj prida počiti.

Ker se podobni dogodki dogajajo od nedelje do nedelje in ker je ogrožena vsa vas, apeliramo na merodajno oblast, da vendar že naredi konec tem nemirum, da bodo vaščani varni vsaj pred lastnim življenjem, če res ni mogoče doseči miru.

Ujet hajduk

Belgrad, 11. okt. m. Včeraj okoli osmih zjutraj je na meji med Bjeličkim in Levičkim okrajem v vasi Lukan padel orožnikom v roke zloglasni hajduk Grigoričević, medtem ko je bil njegov tovariš Milojčević ubit. Pri spopadu je bil ubit tudi orožnik podnarednik Darnanovič, hajduk Grigoričević pa je bil težko ranjen.

Poravnajte naročnino!

»Kaj takega se ne sme nikdar več zgoditi,« je rekel Catleen Buntonu. »Dobro bi bilo, če bi poslal Kellyja v pritličje.«

»Tako je, imate prav, Greaber, Vi pa lahko odidete spat.«

»Vam ne bom več potreben?«

»Ne, želim govoriti z inspektorjem Catleenom. Lahko noč, Greaber!«

Po tako jasnem ukazu se je Greaber sam priklonil in neslišno odšel iz sobe. Kelly pa je šel v pritličje. Pri odhodu je rekel:

»Verjemite mi, g. inspektor, da se mi je to prvič zgodilo, in da se je revolver sprožil proti moji volji.«

»Jezik za zob!« se je zadržal nanj Bunton. »Pojdi tja, kamor spadaš, mrcina!«

»S teboj bom že pozneje obravnaval.«

Kelly se je oddaljil. Catleen je poskušal umiriti Buntona, ki je še vedno drhtel od jeze.

»Ta dogodek nič ne pomeni,« mu je rekel. »Pa se lahko pripeti vsakemu, ki ima opravka z orožjem. Pustite Kellyja pri miru! Preidva rajši na stvar. Kdo, razen Greaberja, Kellyja in zares lepe bolničarke še živi v tej hiši?«

Videl je, da ga Roger Bunton gleda zelo radovedno.

»Kajne, da je lepa?«

»Brez dvoma,« je potrdil inspektor.

(Dolje prih.)

Od tu in tam

Hrvaški ban dr. Šubišić je s posebno uredbo razširil veljavo protijudovskih zakonov tudi na področje banovine Hrvaške. Posledje bodo tudi na Hrvaškem veljale omejitve za Jude glede študij na visokih, srednjih, nižjih in strokovnih šolah, katere je nedavno predpisala vlada. Prav tako bo tudi na Hrvaškem veljala odredba, ki prepoveduje Judom trgovati s predmeti ljudske prehrane. Tako dobe te uredbe šele polno veljavo, kajti prav na Hrvaškem je judovski element po številu zlasti pa po svoji gospodarski moči najbolj močan.

Konstruktor letal Drago Bešlin iz Beograda je prišel na zamisel posebne vrste letala. Bešlin se je že dolgo bavil s sestavljanjem letal in nazadnje naredil letalo, v katerem pilot ne sedi, temveč leži na trebuhu. Sprva so strokovnjaki in letalci nasprotovali njegovi zamisli rekoč, da je najbolj prirodna drža pilota taka, kakor je v naravi, torej ne na trebuhu. Bešlin pa je navzlic nasprotovanju izdelal tako letalo in dosegel z njim v vsakem pogledu velik uspeh. Letalo je bilo izdelano v eni domačih letalskih tovarn. Preizkusil ga je poskusni pilot Aleksis in se o njem nadvse pohvalno izrazil. Letalo je lovsko. Prednost je v tem, da ležeči pilot leti zmerom v isto smer kakor letalo in zato pri njem ne nastopa vrtoglavica in tolikšni meri kakor pa pri drugih letalih, zlasti pri letalih, ki napadajo v strmoglavem poletu in se morajo iz navpičnega poleta hitro okreniti v vodoravni let. Ugotovili so, da vzdržni pilot v ležečem stanju dvakrat večji pritisk kakor pilot v doslej znanih letalih strmoglavcih. Poleg tega je sedaj kabina letala manjša in nižja in zato je manj zračnega upora, brzina pa avtomatično večja. Pri poskusih so ugotovili, da ima letalo za 15% večjo brzino kakor pa enako letalo s kabino za sedežnega letalca. Poskusni pilot je našel še eno prednost: pilot stalno gleda z obrazom proti zemlji, ima bolj točen razgled, obenem pa ima stalno pred očmi tla zlasti tedaj, kadar pristaja. S takim letalom je mogoče izvesti vsako akrobacijo in vsak obrat v dvakrat manjšem prostoru, kakor pa je bilo to doslej. V Zmumu bodo še naprej nadaljevali s tem letalom in bodo temeljito preizkusili vse njegove možnosti in prednosti. Toda že samo dejstvo, da je na tako idejo prišel Jugoslovčan, pomeni nedvomno uspeh mladega jugoslovanskega letalstva in prizadevnosti ljudi, ki služijo napredku letalstva. Tako poroča belgajska »Politika«.

Zagrebska policija zamaš zasleduje silno prebrisano in spretno vlomilsko tolopo, ki vlamila v jeklene blagajne velikih trgov in bank. V nekaj mesecih je bilo v mestu navrtanih mnogo blagajin, toda za vlomilce ni nobene sledi. Nikjer nobenih prstnih odtisov, nikjer nobenih odtisov podplatov in nikjer nobenega ostanaka. Vse to dokazuje, da so vlomilci izvežebani in preizkušeni. Nazadnje je bilo vlomljeno v pisarno trdnice Jugosteklo. Vlomili so blagajno navrtali, kakor da bi bila iz lepenke, toda našli so v njej le 200 dinarjev. Pa tudi tokrat niso za seboj pustili nobene sledi.

Trgatev v Dalmaciji še ni končana. Po oceni strokovnjakov bo letošnji pridelek grozdja, zlasti pa okrog Šibenika, obilen, približno za 30% večji kakor pa lani. Tudi po kakovosti bo grozdje odlično. V nekaterih krajih bo sicer manj grozdja, vendar se na splošno lahko reče, da bo letina dobra. Odstopke sladkorja v moštu znaša po 14 do 21%. Lanjske zaloge vina so že popolnoma izčrpane in zato bo verjetno tudi novo vino šlo dobro v promet, posebno zaradi tega, ker povsod drugod v državi še zdaleč niso pridelali toliko grozdja kakor v Dalmaciji.

Na nečloveški način je zlostavljal svojega političnega nasprotnika župan v vasi Bajuga ob Donavi. Župan Sperlić je kmalu po decembrskih volitvah pred približno dvema letoma poklical v občinsko pisarno starega Nikola Kalinovića in mu ukazal, da bo moral celih dvanajst ur stražiti ob Donavi, čeprav za to ni bilo nobene potrebe. Kalinović je bil njegov politični nasprotnik in zato se mu je hotel na ta način maščevati. Razlog, zakaj ga je postavil na stražo, mu je župan tudi povedal. Kalinović je dvanajst ur v silnem mrazu stal na straži in bi bil skoraj zmrznil. Takoj nato je šel na sodišče in dogodek prijavil. Župan Sperlić je bil zaradi zlorabljanja oblasti kaznovan na dva meseca strogega zapor. Kasacijsko sodišče je kazen potrdilo.

Na tri mesece zapor je sodišče v Kruševu kaznovalo tamkajšnjega odvetnika Branka Dimitrijevića, ki je skušal iz sodnijske ukrasti akte, ki so se tikali neke zapušćinske zadeve, ki je bila še v teku. Odvetnik je nagovoril sodnega slugo, da bi mu izmaknil imenovane akte iz sobe sodnega skrbnika, toda sluga je za stvar povedal sodniku in skupaj sta naredila past, v katero sta spravila odvetnika. Zalotili so ga, ko je iz sobe odnašal akte in ga potem ovadili. Sodišče ga je obsodilo na tri mesece zapor.

Ponedeljski »Slovenski dom« je zabeležil v tej rubriki poročilo belgajske »Politike« o prijavi bihaških trgovcev proti celjski trdnici Rakusch, češ da je prodajala navadno železo dražje, kakor pa bi smela. Na pobudo lastnika celjske trdnice D. Rakusch pa nam je sekcija trgovcev z železnino pojasnila, da je trdnica Rakusch prodajala v Bihaču ne navadno železo, temveč žičnike, katere pa sme prodajati celo po 8-25 din in ne samo po 8-10, kakor jih je zaračunala svojim odjemalcem v Bihaču. Da ne bi delali krivice trdnici Rakusch, prinašamo rade volje to pojasnilo. Izvirno poročilo belgajske »Politike« z dne 6. oktobra pa se je glasilo dobesedno takole: »Okrajno načelstvo v Bihaču je poslalo prijavo državnemu tožilstvu v Celju proti znani trgovini z železom Rakusch iz Celja zaradi nedovoljene povišanja cen. Nekateri tukajšnji trgovci so prijavili okrajnemu načelstvu, da jim trdnica Rakusch računa navadno železo po 8-10 dinarja, čeprav je z uredbo o maksimiranju cen določena temeljna cena železu na 5-50 dinarja. Trgovci so predložili so izvirne račune, iz katerih se jasno vidi, da je trdnica Rakusch zaračunala železo po 2-60 dinarja dražje.«

Vsako leto so iz Hrvaškega Zagorja in slavonskih krajev izvozili ogromno število puranov v Anglijo, kjer to pečenko najbolj iščijo za božične praznike. Ker j letošnje nemogoče izvažati v Anglijo, so poskrbeli, da bi se našla pot za purane kam drugam. Med drugim so se obrnili na Nemčijo, da bi letos za božič kupila večje količine te perutnine. Kakor čerčajo, pogajanja dobro napredujejo, le o ceni se še niso mogli sporazumeti. Kolikšno vrednost predstavljajo purani v rednih časih za zunanjo trgovino, se vidi iz statistike za leto 1937. Takrat je bilo prodanih v tujino skoraj štiri milijone kilogramov puranov, to je vrglo okrog 42 milijonov dinarjev. Največji del puranov je odromal na Anglijo, in sicer okrog 3.300.000 kilogramov, ostalo pa v Nemčijo.

520 metra visoka koruza je zrastle na njivi kmeteta Mata Žečevića iz Sekirevec pri Sremski Mitrovi. Kuruza je imela samo dva storža, toda vsak od njiju je tehtal okrog 3 kg. Žečević je spravil storžar in ju bo razstavil na prvi hrvaški kmetijski razstavi.

Na željo mnogih predvajamo še danes ob 16. uri angleški vefilm

Zbogom, Mister Chips!

Predstava ob 19. uri odpade!

Ob 21. uri premiera enega najboljših poljskih filmov

Strah z ulice (strachy)

Film predstavlja pretresljivo dramo mladega dekleta v boju za obstanek.

KINO UNION, telefon 22-21

Težka železniška nesreča na gorenjski progi

Na progi Slovenski Javornik-Jesenice je počila os pri tovornem vagonu. Iztririlo je sedem vagonov. Proga je pokvarjena v dolžini 170 m. Človeških žrtev ni bilo

Jesenice, 11. oktobra.

V noči od četrtega na petek je med prevozom skozi postajo Slovenski Javornik nenadno počila os pri vagonu tovornega vlaka št. 999, ki prihaja ob 23.30 na Jesenice. Iztririlo je sedem vagonov, proga pa je v dolžini 170 razrinito in tračnice zvilo, tako da je bil ves promet od polnoči do osmih jutraj med postajama Jesenice Slovenski Javornik ustavljen.

Na postaji Lesce je davi ob osmih še čakal oseben vlak, ki prihaja na Jesenice ob pol dveh

jutraj, prav tako pa tudi jutranji vlak, ki vozi delavce na Jesenice.

Oseben vlak, ki odhaja z Jesenic ob 5.40 pa na Jesenicah prav tako še čaka na odhod.

Železniška sekcija in kurilnica z Jesenic sta se takoj odpravili na kraj nesreče z vsem osebjem, potrebnim orodjem ter delavci. Delo gre hitro od rok in obstoji upanje, da bo proga v kratkem popravljena.

Na veliko srečo nezgoda ni zahtevala človeških žrtev. Tvarna škoda pa je precejšnja.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Zviti lžanec je padel v kriminal - Dva čevljarstva pomočnika

Ljubljana, 11. oktobra.

Vas Škrilje je naselje na Izanskem visoko v hribu pod Mokrecom. O tej vasi je pripovedka, da jo je celo Bog zapustil, ko je izanškega človeka postavil drugače v rodoviten kraj, samo Škriljanom je oddelil skalovje in samovje. Tam živi in životari 30letni samski delavec France Lavričev, ki je drugače prav zvita buča, toda njegove špekulacije so prestopile meje poštenosti in je prišel France, hlepeč po lahkem zaslužku, v navzkrižje s kazenskim paragrafom. Kaj je France potuhtal in iztuhtal?

France se je letos marca izdajal v Ljubljani za posestnika z Gorenjeka. Kot tak se je predstavil Mihorju Robetu, uradniku Prve produktivne zadruge tesarskih mojstrov, ki ima svojo parno žago v Trnovem. Z njim je sklenil pismeno pogodbo, da bo zadruzi dobavil in priprljal 54 lepih smrekovih hlodov po 200 do 300 din. Uradnik mu je dal na račun 800 din. Hlodov pa zadruza nikdar ni videla, kakor tudi ne denarja.

Drugič, 24. marca se je izdajal za sina posestnika Gradišarja. Prišel je k lesnemu trgovcu Francu Šuštarju na Dolenjski cesti in ga prosil, da naj mu izda potrdilo, da ima on pri njem račun za 550 din, kar je ta potrdil. Nato pa je pri trgovcu z manufakturom kupil hlače in srajco in dobil še 58 din gotovine. Vse v vrednosti 200 din. Lesni trgovec Šuštar je bil oškodovan za ta znesek. Dalje je na sličen način opeharil drugega lesnega trgovca za 800 din in naposled je prodajal 2 prašiča nekemu mesarju, od katerega je dobil 200 din ar. France pa sploh nima niti malega pujska. — Državni tožilec je bil mnenja, da si je France na ta način ustvaril reden in čeden vir dohodkov. Bil je zaradi sleparije obsojen na 4 mesece strogega zapor.

Popis živine in živinske vprege v Mariboru

Na podlagi člena 234 zakona o ustroju vojske in mornarice bo za območje mestne občine mariborske popis živine in prevoznih sredstev dne 8. in 9. decembra 1940 na dvorišnih vojašnicah 32. artil. polka v Mariboru vsakokrat s pričetkom ob 6 jutraj. Popis bo po vsej državi po vojaških komisijah na enak način kakor leta 1933. Pomimnjamo, da živina in prevozna sredstva ne bodo zigosana, da je to običajen popis, kakor ga vsi vojaška oblast v smislu zakona ter da je dolžnost lastnikov živine in vprežnih vozil, da privedejo svoje konje ter vprego k pregledu in popisu točno zgoraj navedenega dne. Vojaška komisija bo pregledala od živine le kopitarje (konje, mule itd.), ki so stari nad 3 leta, ter vsa vozila z živalsko vprego kakor tudi pripadajočo opremo. Za pregled ne pride v poštev nedorasla živina pod 3 leti kakor tudi ne dvoparkljarji (voli itd.) ter motorna vozila. Vozila morajo biti zaprežena in se mora pripeljati vsa oprema. Lastniki morajo prinesiti s seboj za vsako žival živinski potni list ter hrano za en dan.

Odtujevanje živine, vozil in opreme za časa popisovanja in 30 dni pred začetkom popisa je prepovedano. Za območje mestne občine mariborske velja ta prepoved od vključno 8. novembra t. l. Prestopki bodo najstrožje kaznovani.

Pozivajo se vsi lastniki, ki imajo konje in vozove v Mariboru še neprijavljene (novi nakupi itd.), da iste prijavijo mestnemu vojaškemu uradu v Mariboru, Slomškov trg 11, najdalje do 15. oktobra t. l., ker bodo sicer zaradi prikrivanja lastnine kaznovani po vojaških predpisih.

ŠPORT

Nastop kolesarjev na dirkališču. Dve leti je že, odkar so kolesarski dirkači nastopili v Ljubljani v zaprtem prostoru. Znano je namreč, da ves ta čas preurejujejo športno igrišče ZSK Hermesa, kjer je bila svoj čas primerna dirkalna proga. Sedaj, ko se bližajo tri, posebno za Hermesove športnike tako željno pričakovani športni prostori dograditvi, je prireditveni odbor kluba sklenil, da o priliki svečane otvoritve igrišča prikaže naši športni publiki nastop vseh panog našega športa, t. j. nogomet, lahke atletike, boksa, kolesarstva in motociklistike. Ta svečana otvoritev je predvidena za nedeljo 20. t. m. Ob tej priliki organizira tudi Hermesova kolesarska sekcija medklubse dirke s pričetkom ob 13. Trajale bodo okrog dve uri, naka nastopijo še motociklisti. Točke, ki jih bodo kolesarji izvajali, so: 1. dirka juniorjev s predvoznjaki in finalom, 2. dirka prvorazrednih dirkačev s predvoznjaki in finalom, 3. Handicap-dirka one skupine slovenskih dirkačev, ki je sodelovala na devetdnevnih etapnih dirkah po Srbiji in Bosni. Če bo čas dopuščal, se bo izvajala še ena točka, ki bo izločilna ali dirka ciljev. — Dirkači se že sedaj opozarjajo, da se javijo na športnem prostoru najkasneje ob 10 dopoldne, da prisostvujejo svečanostnemu defileju vseh športnikov.

Gabrov Lojzek je 26 letni dečko, čevljarjski pomočnik brez posla in brez stalnega bivališča. Doma je iz okolice Murske Sobote. Čevljaril je letos septembra pri gostilničarju Francetu Mežeku v Zirovnici na Notranjskem. Sam hudič ga je zmotil, tako zatrjuje Lojzek, da je izmaknil natakarcu Minku Škrbčevi ključ od predala, kjer je hranila denar. Odprl je zjutraj, ko ni bilo natakarcice v gostilni, predal in sunil 20 dinarski kovanec. Zasačil pa ga je gostilničarjev sin. Sodnikom je Lojzek takole skušal opravičiti svoje nepošteno dejanje: »Ključ sem našel. Samo poskušal sem, da-li odpira Minkin predal. Denarja nisem vzel. Takrat takega namena nisem imel. Jemal pa bi denar pozneje, ko bi bil v stiski.«

Zaradi teh 20 din so sodniki Lojzku pritisnili 3 mesece strogega zapor. Ker še ni bil kaznovan, pogojno za 2 leti.

Drugi čevljarček Filip Kokalj iz Ihana je tudi brez posla in stalnega bivališča. Filip je 27. avgusta smuknil skozi okno v spalnico Josipa Perhaja v Ljubljani na Tyrševi cesti, da bi pobral razne dragocenosti in druge vrednosti. Splazil se je v spalnico ponoči okoli 3 zjutraj, ko je bil pekovski mojster Perhaj v pekarni. Poprej je sezul čevlje. Mojster pa je Filipa zasačil in bosonog je moral Filip romati na policijo. Potoma se je delal, da ne more hoditi. Stražnik se je ozrl nekoliko v stran, v tem trenutku jo je Filip popihal. Čez nekaj dni so ga ujeli. Pred sodniki je Filip modroval: »Nič ne vem, gospodje sodniki. Bil sem vinjen. Vrtelo se mi je v glavi in ne vem, katera coprnica me je zanesla tja.« Perhaj in njegov pomočnik sta nasprotno povedala, da je bil Filip trezen. Za ta poskusen vlom je Filip prejel 5 mesecev strogega zapor.

Tat, ki je kradel mleko na pašniku

Maribor, 11. oktobra.

Posestniki v Radvanju so že nekaj časa opažali, da prihajajo krave, ki se čez dan pasejo, domov s paše s praznimi vimeni. Imeli so s tem precej škode, ker niso mogli redno dobavljati svojim strankam v mestu mleka v dogovorjenih količinah. Zaradi tega so pazili, kako se to dogaja, da krave nimajo več mleka, ter so odkrili svojevrstno tatvino. Na pašnikih se je znal mlajši moški kravam tako spretno približati, da pastirji tega niso opazili, ter jih je potem pomolzel. Mleko je najbrž na svoj račun prodajal. Možakarja so radvanjski orožniki izsledili in prijeli. Pri zaslišanju pa je bil tako prestrašen ter se je skušal na tako čudne načine z navedbo različnih imen izmazati, da ga imajo na sumu, da je izvršil še druga nepoštena dejanja. Pridržali so ga zaenkrat v zaporu, da mu temeljito izprašajo vest.

Zaslužni jubilej „Prostovoljne gasilske čete Ljubljana-mesto“

Ves svet preživlja hude čase vojne. V današnji grozovitji vojni pa ne odločajo samo čete prve vojne linije, ne samo pehota, topništvo, tanki in letala, ampak odločilno posegajo v to gigantsko borbo tudi gasilci in njih pomočniki samaritani.

Slovenski narod se je že davno zavedal, kakšen pomen ima organizacija na gospodarskem in narodnem področju. Ze pred 70 leti so človekoljubni Ljubljanci ustanovili eno izmed prvih gasilskih društev naše Slovenije, namreč »Ljubljansko gasilsko društvo«. Jubilej te človekoljubne in samaritanske službe do osebe in imetja svojega bližnjega je še posebno danes, ko preživljamo toliko gorja in nesreč, požarov in povodnj, kjer pomaga, tako važen in pomemben, da moramo posvetiti našim vrlim in požrtvovalnim gasilem ne samo spoštovanje in zaupanje, temveč tudi ljubezen in hvaležnost.

Letos, 30. marca, je poteklo 70 let, odkar »Ljubljansko gasilsko društvo, sedanja »Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-mesto« z osebnimi in gnotnimi žrtvami čuva in varuje življenje in imovino Ljubljancev. Kaj pestro zgodovino ima društvo: vse od zaslužnega načelovanja Frana Doberleta preko skrajno delavnih in vedno požrtvovalnih voditeljev in prvakov ljubljanskega gasilstva kakor načelnika Ludvika Strlicja, spretnega organizatorja Frana Barleta, pa vse do Josipa Turka, navdušene propagatorja gasilske ideje. Vsi ti zaslužni možje so za našo prestolnico storili več kot svojo mečansko in gasilsko dolžnost, zato so pa tako oni kakor tudi drugi zaslužni člani ljubljanskih gasilcev želi priznanje in pohvalo državnih oblasti, kakor še posebno ljubljanskih županov.

»Prostovoljna ljubljanska gasilska četa« stopa pred nas z dostojno proslavo 70 letnice svojega obstoja šele 12. in 13. oktobra t. l. in to zakasnelo zaradi težavnih današnjih razmer, ki niso dovoljevale, da bi bila svečanost že 30. marca t. l. Program 70 letnice objavljamo v drugem mestu. Tu bi hoteli reči samo sledeče:

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer sko stanje	temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Padavine mm vrsta	
		naj- veča	naj- manjša					
Ljubljana	762,5	20,5	7,6	92	10	0	—	—
Maribor	760,1	16,0	4,0	90	6	0	—	—
Zagreb	760,7	26,0	9,0	90	5	SW ₁	—	—
Belgrad	762,8	26,0	10,0	70	3	0	—	—
Sarajevo	765,1	24,0	4,0	80	0	0	—	—
Vis	763,2	17,0	14,0	93	10	SE ₆	—	—
Split	762,2	23,0	14,0	70	2	WNW ₁	—	—
Kumbar	762,4	24,0	13,0	70	7	SE ₆	—	—
Rab	763,3	20,0	15,0	90	0	SE ₂	—	—
Dubrovnik	762,4	23,0	11,0	80	0	E ₂	—	—

Vremenska napoved. Pretežno oblačno, sicer bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, petek, 11. oktobra: Nikazij.

Sobota, 12. oktobra: Maksimilijan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Pevke in pevce, ki so nastopili pri odkritju kraljevega spomenika, vabimo, da se udeležijo drevi ob pol 7 v veliki dvorani »Uniona« kratke vaje in nastopa za zvočni posnetek. Uprava Hubadove župe.

Prvi koncert letošnje sezone bo v petek 18. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Vršil se bo pod naslovom Pavčičev večer, ki ga bo priredila naša Glasbena Matica v počastitev skladateljeve 70 letnice. Ime skladatelja Josipa Pavčiča je zabeleženo na častnem mestu v naši glasbeni zgodovini, saj so splošno priznane njegove velike zasluge, ki jih ima za razvoj slovenske glasbe. Celotni spored Pavčičevega večera bo obsegal izključno le njegova dela, ki jih bodo izvajali: gospa Bernot-Golob Franja (alt), gospa Pavla Lovsetova (sopran), gospod Julij Betetto (bas), dalje gospod Janez Lipušček (tenorski solo v zboru), Slovenski vokalni kvintet in Pevski zbor Glasbene Maticе ljubljanske. Soliste in Matični ženski zbor bo spremljal na klavirju docent g. Marjan Lipovšek. Matični zbor bo nastopil pod vodstvom Sama Hubada. Predpobja bo od jutri dalje v Knjižarni Glasbene Maticе.

Igra »Revček Andrejček« se ponovi v frančiškanski dvorani v nedeljo, dne 13. oktobra ob pol 5 popoldne. Ker je bila dvorana ob premijeri popolnoma razprodana in je za velik del našega občinstva večerna predstava prepozna, je nada upravičena, da bo frančiškanska dvorana tudi to pot dobro zasedena. Pohitite z nakupom vstopnic pri Soukalu!

Lastnike motornih vozil, ki smejo uporabljati svoja vozila po čl. 2 naredbe št. 4 o omejitvi prometa z motornimi vozili tudi v času, ko je sicer promet z motornimi vozili prepovedan, pozivamo, da se zgledajo 13. in 14. okt. 1940 med uradnimi urami na upravni policije, soba št. 23/III., zaradi prevzema začasnega potrdila o upravičenosti uporabe vozila.

Gledališče

DRAMA — Začetek ob 20

Petek, 11. oktobra: »Revizor.« — Red Prem.
Sobota, 12. oktobra: »Romeo in Julija.« — Izv.
Nedelja, 13. oktobra: »Revizor.« — Izven.
Ponedeljek, 14. oktobra: zaprto.

OPERA — Začetek ob 20

Petek, 11. oktobra: Zaprto. (Generalna.)
Sobota, 12. oktobra: »Jenufa.« — Red Premier.
Gostovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča
Nedelja, 13. oktobra: »Grof Luksemburški.« Izven
Ponedeljek, 14. oktobra: zaprto.

Celjsko gledališče

Ljubljanska Opera bo uprizorila v torek, 15. oktobra zvečer v celjskem mestnem gledališču znano slovansko opero »Jenufa«. Neabonentni dobi vstopnice v Slomškovi knjižarni.

Mariborsko gledališče

Sobota, 12. oktobra, ob 20: »Cyrano de Bergerac«. Premiera. Otvoritvena predstava.
Nedelja, 13. oktobra, ob 20: »Cyrano de Bergerac«.

Oče in sin se skupaj ponesrečila

Maribor, 10. oktobra.
Na postaji Rače se je pripetila včeraj popoldne svojevrstna nesreča, ki je istočasno zadela očeta in sina. Na postaji sta nakladala hlode na vagon 50 letni delavec Ivan Klet iz Prepol ter njegov 19 letni sin Ivan. Pri tem poslu pa je eden izmed naloženih hlodov zdrsilnil toliko z vagona, da je z enim koncem mola na sosedni tir. Nesreča je hotela, da je prav tedaj pridrvel po tem tiru brzovlak ter je lokomotiva z vso silo udarila v hlod, da ga je v roku vrgla z vagona. Hlod je priletel v oba delavca ter ju pobil na tla. Očetu je zdrbilo več reber in nogo, sinu pa tudi eno nogo. Oba ponesrečenca so zapeljali v mariborsko bolnišnico.

»Prostovoljni ljubljanski gasilski čete« želimo v njenem požrtvovalnem, občeokristnem in samaritanskem delu mnogo uspeha in izrekamo ob tej priliki v imenu vsega prebivalstva glavnega mesta naše Slovenije iskreno zahvalo za vse žrtve, ki so jih pokojni in žive člani ljubljanskih gasilcev dali v obvarovanju škode in nesreč naših somoščanov, s prošnjo, da bi ljubljanski gasilci še nadalje skrbeli za našo varnost pred ognjem, povodnjico in pred drugimi elementarnimi nesrečami.

K redkemu jubileju čestitamo in kličemo z vami, naši dragi gasilci, z vašim pozdravom: Na pomoč!

Nemčija in pomorski kabli čez Atlantik

Prvi kabel do Amerike so Nemci položili od Emdena do New Yorka pred 40 leti

Prvi kabel do Amerike so Nemci položili pred 40 leti od Emdena preko Azorov v New York.

Potem, ko je Nemčija premagala svoje sosedje, ki niso bili za mirno rešitev in niso hoteli ustreči njenim zahtevam, so sedanji vodilni krogi v tretjem rajhu tudi odločneje načeli vprašanje vrnitve kolonij iz zvez z njo. Kot dokaz za to, da je Nemčija nekoč imela boljše stike in zveze z deželami onstran morja, objavljajo Nemci v svojem časopisu tudi poročila, v katerih povdajajo, da je Nemčija ob začetku prejšnje svetovne vojne imela 40.508 km pomorskega kabla. Med drugim pišejo nekako takole:

1. septembra 1900, torej pred dobrimi štiridesetimi leti, so vzpostavili Nemci po kablu čez Atlantik zvezo med mestoma Emden in New Yorkom. Ta prva nemška kabelska zveza z Novim svetom je šla preko Azorov in je bila dolga 7.700 km. Poročevalski promet pa je v kratkem tako narasel, da je bilo treba misliti na razširjenje tega kabla. V resnici so že tri leta nato potegnili na isti progi še drug čezmorski kabel, da bi prejšnjega razbremenili. Toda tudi to še ni zadostovalo stvarnim potrebam čezoceanske poročevalske službe, ki se je vedno bolj izpopolnjevala. Delo je šlo v tej smeri hitro naprej in je tako imela Nemčija tik pred za-

četkom svetovne vojne 1914 že 40.508 km pomorskega kabla.

Izd svetovne vojne, v kateri je bila Nemčija poražena, pa je tudi izvrstno nemško delavnost, ki je šla za tem, da se vzpostavi v vsakem oziru čim boljše zveze z deželami onstran morja, ustavila. Pa ne samo ustavila. Nemčija je celo izgubila kar 35.277 km čezmorskega kabla.

Časi pa so se spet spremenili, kakor da bi se zgodovina res ponavljala. Prišla je nova vojna, spet svetovna, v kateri si je Nemčija osvojila mnogo novega ozemlja in vzela samostojnost številnim državam, tudi takšnim, o katerih bi bil človek še pred nedavnim mislil, da je ni sile, ki bi jih mogla vreči ob tla. Med drugim je Nemčija zasedla tudi del prej mogočne Francije ter se polastila vse francoske atlantske obale, kjer se začnajo številni čezmorski kabli. Ko so nemške čete vkorakale v Brest, pristaniško mesto v francoski Bretanji, se je naložila tudi kablov, ki odvod vodijo v Severno in Južno Ameriko.

Nemški poročevalci povdajajo, da se vrednost teh kabelskih zvez z Novim svetom ne sme podcenjevati kljub dejstvu, da je do danes radijska tehnika že tako napredovala in kljub temu, da so bile zveze po kablju v prejšnjih časih res pomembnejše, kot pa so danes.

Pojoci Memnonovi kipi so umolknili

Hudomušneži pravijo, da je tudi njim spričo v harnih časih „zaprla sapo“

Malo katera država ima toliko zanimivih, skrivnostnih starodavnih stvari, kakor jih ima Egipt. To je dežela, ki skriva v sebi še marsikatero tajno. Med nje spadata tudi dva Memnonova spomenika.

Ne daleč od reke Nil, kjer še danes vidijo razvaline Karnaka, stojita v sredi puščave dva velikanova spomenika. Oba sta visoka okoli dvajset metrov in stojita na posebnem podstavku. Čeprav njuni glavi nista dosti podobni človeškim obrazom, vendar pravijo, da predstavljata egiptskega kralja Memnona, sina boginje Eos, ki ga je v trojanski vojni ubil grški junak Ahil.

Ljudje vedo povedati, da je samo eden teh spomenikov nem, kakor vsak spomenik, drugi pa da govori. Njegovo vznemirje je vse opisano v grškem in latinskem jeziku, pisane besede potrjujejo ta nenavaden pojav.

V starih časih so se ljudje zatekali k temu spomeniku in poslušali njegove besede. Med drugimi so na njem napisane tudi besede Hadrijana, njegove žene Sabine, rimskega zgodovinarja Tacita, Plinija, Pausanija, Lukijana in Strabona. Vse omenjene osebnosti pa tudi potrjujejo, da so slišale nenavadne glasove, ki so prihajali iz tega spomenika.

Memnonov kip vsak dan poje. Legenda pravi, da vsako jutro pošilja jutranje pozdrave svoji materi boginji zore. To pozdravljanje traja tako dolgo, dokler sončni žarki ne posuše rose na kipu, ali »dokler Eos ne poljubi svojega sina«. Najdaljši so pozdravi meseca februarja in marca.

Znanost pa se seveda ne strinja s to pravljico in 6 temi jutranjimi pozdravi. Dognala je, da ta dva kipa ne predstavljata Memnona, temveč egiptskega faraona Amunofa, ali pa Amenhotepa III., ki je ži-

vel kakšnih 1500 let pred Kristusom. Častili so ga kot božanstvo in so njemu na čast sezidali mnogo svetlišč in tudi ta dva kipa. 27 let pr. Kr. je rimski imperator Septimij Sever dal popraviti enega teh kipov. Na njem so zamenjali pet vrst majhnih obklesanih kamnov.

Učenjaki smatrajo, da jutranji veter piha skozi razpokline teh kamnov in da na ta način proizvaja tudi, da so glasovali radi tega, ker se kamen zaradi čudne glasbe, ki so slični pesmi. Mogoče pa je naraščajoče toplote hitro razleza.

Je pa še ena razlaga, ki tudi utegne biti resnična, namreč da so stari egiptski svečeniki sami dali sezidati ta kip tako, da povzroča nekako pesem, da bi s tem ljudstvo potrdilo v veri, da ima kip nadnaravno moč.

Ameriški časnika Ripley je pri tem kipu noč in dan čakal, da bi slišal glasove, toda zaman. On pravi: »Povsod naokrog je vladal popolni mir. Končno je sonce obsijalo vrhove, za katerimi leži »Dolina Kraljev«, a velikan Memnon ni dal glasu. Hudomušneži pravijo, da je tudi njemu spričo sedanjih viharov, zaprla sapo.«

Drobne od vsepovsod

Za rakom umre v Ameriki vsako leto približno 135.000 ljudi.

Le kakšnih petnajst let vzdrži jeklena tračnica na železniških progah, na katerih je srednje velik promet.

Na mrzlejšje mesto na svetu

Do sedaj so mislili, da je najbolj mrzlo mesto na svetu Verhojansk v Sibiriji, kjer so izmerili najnižjo temperaturo 70 stopinj pod ničlo. Sedaj poroča ruski profesor Obučev, da je po načrtnem raziskovanju našel še bolj mrzlo mesto in sicer Ojmekon, ki je tudi v Sibiriji.

Od leta 1933. imajo tam meteorološko postajo. Ugotovili so, da je temperatura v tem kraju za štiri do sedem stopinj nižja od temperature v Verhojansku. V Ojmekonu je nekoč živo srebro padlo celo pod 78 stopinj. Tako je to mesto najbolj mrzlo mesto na svetu in zdaj se, da so se tamkajšnji prebivalci, ki jih je komaj tisoč, že navadili tako hudega mraza, saj so se morali še drugih stvari, ki so jim morda še manj všeč.

Vesel dogodek v Churchillovi rodbini

Zena Randolpha Churchilla, edinega sina predsednika sedanje britanske vlade, je včeraj dobila sina. Randolph Churchill je star 28 let in služi kot poročnik v britanski vojski. V začetku tega tedna je zmagal pri nadomestnih volitvah v parlament.

Novo ameriško vojno letalo

»New York Herald Tribune« je prinesel zanimivo poročilo, po katerem neka ameriška družba za izdelovanje letal izvedla poskusne polete z novim vojaškim letalom, ki lahko doseže 640 km hitrosti na uro. To novo ameriško vojno letalo je obarvano s šestimi strojnici. Zanimivo je, da je ta tip vojnega letala bil zgrajen za USA in Veliko Britanijo in da morajo biti naročila takšnih letal izvršena do konca leta 1941.

Pristojni strokovni krogi trdijo, da bodo te vrste nova vojna letala lahko letela celo s hitrostjo 800 km na uro.

Edina štirinožna žival na svetu, ki je čisto nema, je žirafa. Le ona ne more dati nobenega glasu od sebe.

23 let je preepal povprečno vsak človek, ki je star 70 let. Pri isti starosti je 13 let govoril, 6 let jedel, v vsem ostalem času pa je delal.

Neprimerno več avtomobilov imajo v Združenih državah, kot pa v Angliji. Povprečno pride v Angliji na 35 ljudi en avtomobil, v Združenih državah pa ga ima vsak četrtri.

Vsak dan nesejo v zastavljavnice v New Yorku povprečno 5.000 žepnih in zapetnih ur.

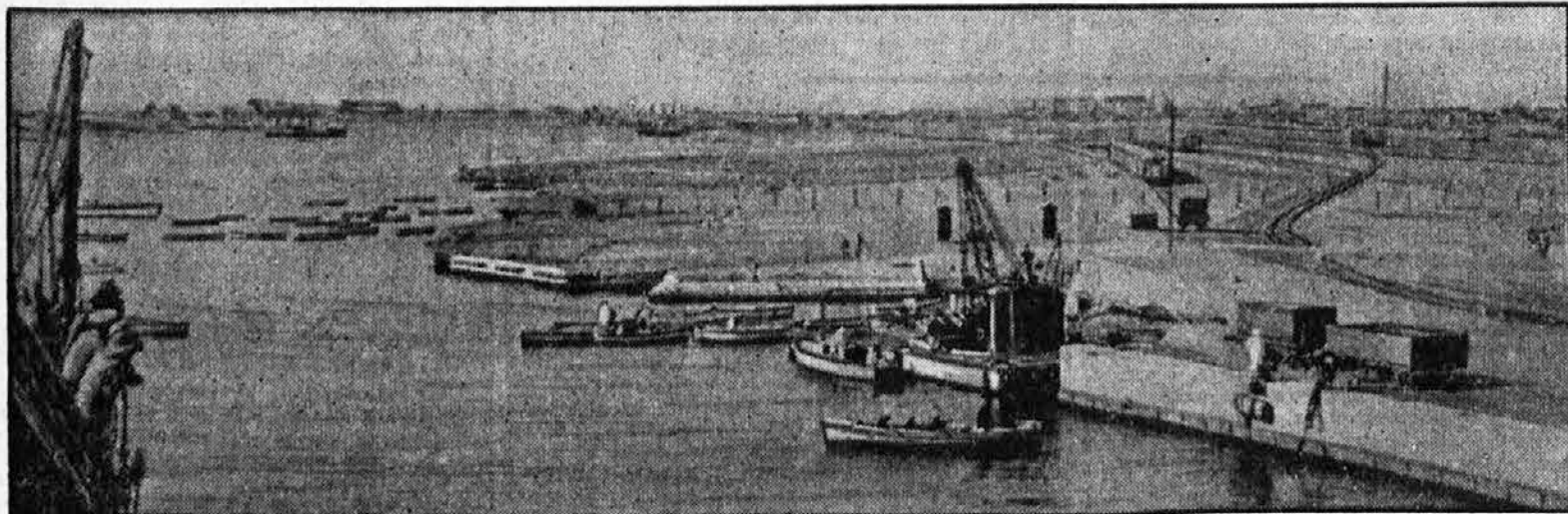
Značilnost abesinskega jezika je med drugim tudi v tem, da se pri pisavi mora staviti za vsako besedo podpičje.

Sodobno izdelan ameriški avtomobil sestoji iz 15.000 raznih delov.

19.032 kino gledališč so imele v začetku letošnjega leta Združene ameriške države.

Vrabcem ima dvakrat toliko hrbtnih in vratnih vretenc, kot pa žirafa.

Zahtevajte povsod naš list!

Pristanišče Port Sudan ob Rdečem morju, severno od italijanske Eritreje. Tudi to važno pomorsko oporišče je cilj italijanskih napadov v egiptovskem delu Afrike.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

Katarina in Chipping sta se v zadregi smehljala, posebno zmeden pa je bil Chipping, ki se je branil tolike časti. Ves čas je ugovarjal: »Saj nisem storil nič posebnega.«

Maks Staefel je potrepljal Chippinga po rami in dejal: »Preveč ste skromni, brž ko vas izgubim izpred oči, postanete junak dneva.«

Flora je dejala: »Bili ste čudoviti. Kar poljubiti vas moram.«

Na Chippingovo silno začudenje je obljubo tudi izpolnila. Chipping je začel jecljati:

»Ampak, draga moja gospodična...«

Potem se je obrnil k Katarini:

»Gospodična Ellisova, rad bi vam rekel lahko noč. Upam, da vam bo tudi brez mene prijetno. Malo sem truden, pa grem leči.«

Gostilničar je vzkliknil v velikem začudenju:

»Spati? Jaz sem pa pripravil krasno večerjo!«

Chipping je pogledal okoli sebe in odgovoril:

»Pošljite mi jo v sobo.«

Katarina je razumela njegovo razburjenje, pa mu je rekla:

»Hvala vam še enkrat.«

Chipping je odšel iz jedilnice. Še je slišal, kako je gostilničar dejal, naj bi zapeli kaj veselega za gospodično. Katarina se mu je v nasmehu in s toplim glasom zahvaljevala. Chipping je sedel na balkon pred svojo sobo ter zamišljen tlačil pipico in poslušal petje iz jedilnice. Čez precej časa so se gostje začeli razhajati in so se veselo pozdravljali pod njegovim balkonom.

Nenadoma se je prižgala luč v sosednji sobi. Na balkonu zraven se je prikazala Katarina. Chipping je hotel vstati in stopiti k njej,

pa se je zadnji čas premislil in spet sedel na stol. Slišal je Florin glas:

»Kaj delaš zunaj, Kati?«

»Gledam gore v mesečini.«

»Misliš, da ti je za danes gora dovolj.«

»To mi bo razburljiv spomin, ko se bom vrnila v Loonsbury.«

»Škoda, da je tvoj vitez tako neromantičen. Da bi bil vsaj mlad in lep!«

»Saj ni star, draga Flora, in za mene je zlat. Samo malo boječ je, morda ga je pa tudi težko spoznati. Vselej mi je bilo žal boljših ljudi. Ti morajo biti včasih strašno osamljeni.«

Kati je odšla z balkona v sobo in zaprla vrata. Chippinga so njene besede zelo genile, čutil je veliko hvaležnost, da se je zavzela zanj.

Zdaj je prišel na balkon tudi Maks:

»Škoda, dragi Chipping, da si odšel. Dobro smo se imeli.«

Chipping je zmajal z glavo in dejal:

»Meni ni nič od takih razvedril.«

»Škoda, ker so te vsi hoteli slaviti.«

»Zares? Nisem razumel. Upam pa, da nisem bil neotesan.«

»Ne, ne, razumeli so te. Miss Ellisova me je prosila, naj ti rečem zbogom in naj se ti še enkrat zahvalim.«

»Zbogom?« je ponovil Chipping.

»Da, jutri navsezgodaj odhajata s kolesi.«

Med vsem nadaljnjim potovanjem je Chipping povsod povpraševal po angleških damah, ki potujeta s kolesi. V neki gostilni je bil že prepričan, da ju je našel, naročil je gostilničarju, naj jih pokliče, češ da se poznajo. Potem je dočkal, da je prišla na prag toga, dolga, suha, angleška pošast z naočniki, ga srdito pogledala in mu zagrozila, da se bo pritožila pri angleškem konzulu, če ju bosta Chipping in njegov prijatelj še naprej preganjala.

Chipping in Maks sta seveda takoj pobežnila iz hotela in stopila na parnik, da bi po Donavi prišla na Dunaj.

Ko sta bila v pristanišču, je Maks vprašal:

»Zakaj pravijo, da je Donava sinja? Meni se zdi, da je siva.«

Chipping je malo pomislil, potem je rekel:

»Prirovedka pravi, da je Donava sinja samo za tiste, ki so zaljubljeni.«

»A tako? Ni mogoče,« se je čudil Maks, potem pa previdno nadaljeval:

»Chipping, kaj je morda Donava za te sinja?«

»Česa se ne domisliš! Včasih govoriš krasne neumnosti!«

Ko je parnik ustavil, sta Chipping in Maks vzela prtljago in hotela oditi v mesto. Tedaj se je Chipping po naključju obrnil in nenadoma obstal kakor okamenel. Potem pa se je splašil in zdrvel nazaj k pristanišču. Zapazil je Kati in Floro, ki sta stopali z istega parnika, s katerim sta bila dopotovala Chipping in Staefel. Chipping je kar sijal od zadovoljnosti:

»Miss Ellisova! To presenečenje! Ze sem opustil upanje, da vas bom spet kdaj našel!«

Kati mu je pristržno stisnila roko:

»No, zdaj sva se pa tako na lepem spet srečala.«

Nekaj dni po tem nepričakovanem snidenju so se vsi štirje spet znašli v neki dunajski plesni dvorani, polni elegantnih žensk in častnikov v bleščečih uniformah. Godba je igrala Straussove valčke, Flora in Maks sta plesala med drugimi pari po širni dvorani.

Chipping in Kati sta ostala pri mizi in gledala plesalce. Chipping se je nagnil do Kati in jo zaupljivo vprašal:

»Povejte mi, kaj mislite... ali se imata ta dva rada?«

»Ne!« je Kati odločno stresla glavo.

Chipping je sramežljivo priznal:

»Jaz se namreč na to ne razumem.«

Kati je pomolčala, potem ga je previdno vprašala:

»Kaj niste bili nikdar zaljubljeni, mr. Chipping?«

»O, seveda, pa tega je že dolgo. Bil sem star 14 let... Ona je bila hči trgovca z zelenjavo.«

»Potem sta se vmešala ata in mama, kajne?«

»Da, da, pa tudi trgovci...«

Nekaj časa sta molčala, potem je Chipping zavzdihnil:

»Škoda, da bo jutri vsega tega konec.«